

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Pénteken, Április 29-dikán, 1825.

D é l i A m é r i k a.

Peru. — Hogy Perut a' múlt December 9-dikén történt, úgy nevezett Ayakuchói csata, a' Columbiai és Perui szövetséges armádáknak kezekbe adta, ezt már most kétségbe senki se' hozza többé: úgy látszik azonközben az itt következő levélből, hogy csakugyan sokatskába került a' Kolumbiai Independenseknek ezen győzelem. A' levelet a' Londoni Kurír közli, írta pedig Kolumbiai Miller nevű Generális a' csata' mezejéről egy Limai barátjához Dec. 11-kén. A' levél foglalatja ez: — „

„Quenoa, Guamangától észak felé 4 mért-földnyi távolságra, Dec. 11-kén 1824-ben:

„Mi azon hibánkért, hogy a' Junini csata után minden várokozás nélkül nem folytattuk az ellenségnek kergetését, és Kanterakot az ő Valdeczel való öszszezatolódása előtt semmivé nem tettük, kénytelenek valánk drágán fizetni. A' Royálisták az után ismét megtámadólag fogának a' csata' folytatásához 's legnagyobb zavarodást okoztak armádánknak. La-Serna, a' ki minket üzőbe vett vala, nem fogadta el a' csatát akkor, midőn mi őtet azzal megkínáltuk. Az után e' h. 3-kán réánk nézve felettebb alkalmatlan helyen Malarától két mértföldnyire támodott-meg benünket, 's elfoglalta élésházunkat, csatázó ágyúinkat, 's csak nem minden bagáziánkat. Elestekből és sebessekből álló vesztesünk 500 emberekre telt; a' Royálisták ellenben alig vesztek 30 embert.

„Ezen csapás miatt annyival jobban megfélemlettek sergeink, hogy ugyan akkor olly hírt vettünk, hogy a' La-Serna' vezérlése alatt lévő sereg legalább is áll 10,000 emberekből. Mi ekkor az ellenségnek szünteleni most itt majd amott való kicsapkodásai között folytattuk hátrálásunkat, a' melly minden napokon sok katonát és bagáziát fogott-el. A' Perui katonák már szökni is elkezdettek vala, a' Kolumbiai lovasok pedig, a' kik lovaikat elvesztették, nagyon kedvetlenkedtek, hogy gyalog kell útozniok. Még hat napokat így töltvén, az után kenyérünk se' lett volna. Olly állapotban valánk, hogy akár az ellenséggel szembe szálljunk, akár Guamangának vegyük útunkat, minden felől veszedelem látszana előttünk állani, mellyet az ellenség jól általlátván minden felé fegyveres csapatokat küldözött-ki a' hídaknak és utaknak elfoglalására, hogy csak egy emberünk is el ne mehessen. A' Huentai, Huenkavelikai, Chincheroi, 's egyéb szomszéd vidéki ott-honni lakosok, veszedelmes állapotunkat szemlélvén, már fellázzadtak vala ellenünk, 's hátramaradozó katonájinkat leöldösték. Illy zavarodásra jutván ennek megtéztetésére vettük azt a' tudósítást, hogy a' La-Serna segítségére Cuskóból is 1500 emberek fognak minden órán megérkezni. Röviden kimondván minden felé veszedelmet látunk szemeink előtt állani, és úgy tetstett, hogy semmi katonai talantum által ki nem ragadtathatunk ezen veszedelmes környülállások között.

„Ezen kritikus állapotban ütének armádánkra a' Spanyolok, a' kik nagy ere-

jekkel kevélykedvén legkissebbet se' kételkedtek az eránt, hogy győzedelmeskedni fognak rajtunk. Generális Valdecz két Svadron lovassággal és 4 Batalion gyalogsággal a' bal szárnyunknak esett neki, míg az alatt La-Serna és Kanterak, mindenik a' maga Osztályát vezérelvén, azon halomról, a' mellyen hadi rendet formáltak vala, lerohantak, 's csatázó linéánkra előlről réá ütöttek. De mi is két kézre megtámodtuk őket minden szárnyaikon leghevesebb rohanással de egyszersmind legjobb rendel, úgy, hogy öt fertály óráig tartott csatázás után telyesen meg voltak verettelve; 's az ő V. Királyok La-Serna sebet kapván fogságra esett, a' melly történet után Kanterak, Valdecz, Carretala, Monet, Ferracz, 's még négy vagy öt Generálisok 's egyéb fő rangú tisztek, némimű vonogatódzás után, valami 5—6 ezer emberekkel egyetemben, kik magokat a' verekedés után össze szedték vala, kapituláltak, és Perut, Tumbecztől, Kolumbia' határától fogva a' Desaguederóig, Felső Perú határáig, nekünk által engedték. Mint hogy az előbbeni verekedésben minden ágyúzó készületeinket elvesztettük vala, ezen csatára most csak egy nyomorú 4 fontos golyobisú ágyut állithatunk ki.

„Kevés lovasságunk nagyon jól viselte magát. Kolumbiai lovasaink azon nyílásokon vágattak által az ellenségre, mellyeket gyalog Batalionaink hagytak egymás-között, a' Perui lovasság pedig, a' Generális Valdecz' két Batalionokból álló előljáró csapatját verte vissza, mellyek már leérkeztek vala azon térségre, hol a' mi hadi linéánk állott, és már jobb szárnyunkat fenyegették. Minden sergeink jól viselték magokat, mindenek felett pedig Generális Cordoba, egy 25 esztendő fiatal ember, ki a' maga Osztályával a' leghevesebb rohanásnak tétetett vala ki, és azon dicsősséget, hogy a' győze-

delmet ő térítette a' mi részünkre, magának tulajdonithatja, a' mellyért még a' csatázó mezőn Osztályos Generálissá neveztetett. Én magam is személylyesen csaptam az ellenségre a' Junini Huszár Regimentel, és Generális Valdeczet, a' ki eleintén a' mi lovasainkat meghátráltatta vala, vissza vertem. A' Huszárok érdemesé tették magokat vitézségek által arra, hogy őket a' fő vezér közönségesen megdicsérje.

„A' Spanyol armáda 7200 gyalogokból, és 1800 lovasokból állott, a' mi egész armádánk ellenben, a' lovasságot is belé számlálván, nem telt többre 5627 emberrel. Andahuelastól lett útnak indulásunk óta elvesztettünk 1200 embert.

„A' Spanyol sergek derék módon felfegyverkezett 's jó lovakkal bíró emberekből állottak. Nékem maga Generális Valdecz mondta, hogy csak 800 Rekrúták találtattak köztök. A' csata Quenoa mellett történt, 's csak azért kapta az Ayakuchói nevet, hogy azt a' térséget, a' mellyen történt, Ayakuchónak nevezik.

„Ez kétségen kívül a' legfontosabb és legkatonásabb verekedés volt mind azok között, a' melly még eddig Spanyol Amérikában eléfordult. Ha a' Spanyolok ebben győzedelmeskedhettek volna, így a' hadakozás Peruban még több esztendőig tartott volna, 's még Chilinek és Kolumbiának is nem ok nélkül lehetett volna reszketni.

„La-Serna, Kanterak, és Valdecz, legnagyobb dicséretet érdemlenek azért, hogy sergeiket illy jó állapotban tudták tartani. Az ő' lovassága, a' mi annak lovait, készületeit és fenyíték tartását illeti, nem volt alább való az Anglusokénál. Generális La-Serna a' V. Király, Valdecz, Kanterak, Monet, Garcia, Comba, és a' több más Spanyol Generálisok, mindnyájan igen ohajtának Limának állapotjáról tudni valamit. Én minden tekintetben

olly tiszteletet mutatok hozzájuk, mint az az állapot, melybe most helyheztetve vagy-
nak, megengedi, és ők ezért háládatos-
sággal viseltetnek. Mindnyájok nagyon
ohajtják Európába vissza menni.

„Most már Generális Olanéta vet-
te által a' Perui Royalisták armádája' Fő-
vezéri Titulusát, kinek még valami 3—4 ezer
emberekből álló armádája lehet, a' melyhez
ha azok, kik az Ayakuchoi csatázó me-
zőről elszaladtak, megérkezhetnek, így ő
még adhat nekünk egy kevés munkát. E-
zen elszaladott emberek, ha mi nékiek
tüstént utánnok nem indulunk, 's őket
üzőbe nem vesszük, össze nem fogdos-
suk, 's e-képpen, hogy Olanétához meg ne
érkezessenek, útjukba gátat nem teszünk,
közel 1000 emberrel nevelhetik az ő ár-
mádáját.“

A' Londoni Kurír illy megjegyzést
vetett ezen levél után: — „Generális Mil-
lernek azon berekesztő szavai, a' mi-
ket Olanétáról mond, nekünk nagyon kü-
lönösöknek látszanak mostan, midőn már
régebben bizonyosnak lenni irattatott az,
hogy ő az Independensek' részire által
állott volna.“

Ezen Olanétáról való megjegyzés a'
Gen. Miller' levelében a' Párisi Csillag-
nak is kemény fogantyut adott a' kezibe,
a' végre, hogy ha szintén az Insurgensek'
győzedelmit már nem kétségesitheti is,
legalább azt vitassa, hogy Olanéta még
elég dolgot adhat nekik: — „Mi nem
tudjuk mire magyarazzuk, így szoll ezen
Csillag, de meg kell vallanunk, hogy
a' Peruból jövő tudósításokban mindenkor
találtatik valami megmagyarázhatatlan do-
log. Az Insurgenseknek ezen győzedelme
is, egy kevésé románosa hangzik,
ha meggondoljuk, hogy ez egy olly ár-
mádának munkája vala, mely a' Gen.
Miller vallástétele szerént már majd min-

denét elvesztvén, semmi katonai fenyté-
ket nem tartott. Annyi legalább nyilván-
ságon ki látszik a' Miller leveléből, hogy
a' Royalisták' még nem mindent vesztettek-
el Peruban. Mert ott áll még Felső Peru-
nak vidékein (Potosi) mellett a' derék Olan-
éta egy nyugott armádával, a' mely leg-
alább 5000 embereket számlál. Mi ismét és
ismét erőssítjük, és meggyőződéssel írjuk,
így végzi szavait a' Párisi Ujság, hogy ha
már kétségbe nem hozhatjuk is az Insur-
gensek' győzedelmit, még sem tartjuk azt,
hogy a' Royalisták' ügye még ezért Peru-
ban egészen elveszett volna; sok felvilágo-
sító környülállások kívántatnak még ahoz,
hogy ezen győzedelemnek mivóltát telye-
sen által láthassuk!“

(Talám ha arra vissza emlékezünk,
a' mit tavaly a' sok egymásnak ellentmon-
dó hírek között Olanétáról irtunk volt,
nyujthatunk valami világosságot ezen tárgy-
ra nézve. Azt irtuk volt akkor, hogy Olan-
éta olly egyezésre lépett volna La-Ser-
nával a' Vice-Királyal 's a' több Royalis-
ta Vezérekkel, hogy ő semmi alkalmat-
lanságot 's akadályt nem fog tenni nekik
az ő hadi munkájokba, de ellenben ezek
semmi alkalmatlanságot nem fognak neki
Felső Peruban okozni, úgy, hogy Olanéta
az ólta, hogy ezen Egyezésre lépett,
minden hadi munkától megtartoztatta ma-
gát; az az, sem a' Royalisták sem az In-
dependensek ellen nem tett semmi lépést;
de nem is segítette egyik részt is: hanem
telyes neutralitást tartott mind kettejek
eránt. Mit fog már most cselekedni, ezt
csak ez után fogják az ujságírók magok is
megtudni és kihirdetni.)

A' Buenos Ayresi Congressus
még Jan. 18-dikáig nem határozta volt meg,
hogy micsoda nevet adjon a' Respubliká-
nak. Némellyek olly jóvallatot tettek, hogy
illy nevet vegyenek-fel: Déli Amerikai E-

gyesült tartományok“ — de többen talál-
tattak, a' kik nem hagyták helybe a' jo-
vallott Titulust. Végezetre, de hosszas
tanátskozás után azt határozták, hogy tart-
tsák-meg eddig viselt nevezetjeket, a' melly
illy szavakból áll: — „Pláta vize mellyé-
ki Egyesült Tartományok.“

(Ezen új Státusnak a' Titulusa is tar-
tományainak száma is több féle képpen
változott az óta, hogy az anya Spanyol
országtól elszakadván függetlenné tette ma-
gát. Eleintén Felső Perut is magába fog-
lalta, 's ekkor északra a' Desaguederóig
terjesztette-ki magát, illy nevei voltak tar-
tományainak: Buenos - Ayres, Paraguay,
Cordova, Salta, Potosi, Charcas, La-Paz,
Cochabamba. Még ekkor Montevideo is
oda tartozott, a' melly nem régen Brasi-
liához csatolta magát. Tudjuk, hogy Pa-
raguay is elszakadott tőle, 's magános
Státussá lett a' Doktor Francia kormá-
nyozása alatt. Azt is tudjuk, mert feljebb
írtuk, hogy Potosi és Charcas, mellyek
a' Desaguederótól délre fekszenek, még most
is Olanéta által kormányoztatnak és
katonai országlás áll fenn benne. Ezen
megjegyzésekből csak a' következik, hogy
akár micsoda névvel nevezze magát ezen
új Státus, azt még eddig meg nem mond-
hatjuk, hogy egész kiterjedését micsoda
nevű tartományok tegyék).

Északi Amerika.

Az új Elölülőnek Adámsnak Washing-
tonban Márcz. 4-dikén véghez ment pom-
pás beiktatásáról hosszasán ír az ott
kijövő Nemzeti Ujság. Legelőbb azt emlí-
ti, mint nevezetes környülállást, hogy Ge-
nerális Jackson, az ő legnagyobb ve-
télkedő társa, volt az ki a' gyűlésben ke-
zet csapott véle.

Hosszú és fontos beszédet intézett
a' gyűléshez az Elölülő, melyből ezek a'
fontosabb kifejezések szemeltettek-ki: — „

„Negyvenhat észendőtől fogva, a'
miolta Constitúciónk fennáll, egy telyes
Törvényes Gyűjtemény által fejtetett-ki an-
nak hathatósága és egész ereje, mint hogy
mind ezek a' Törvények ezen Constitúzió-
nak lelke szerént 's azzal megegyezőleg
készítették. Ezen 46 észendők alatt 4 mil-
liórol 12-tőre emelkedett lakosainknak szá-
ma. Státusunk' földje, a' melynek kezdet-
ben napnyugotra a' Missilippi vize ve-
tett határt, most az egyik tengertől fogva
a' másikig terjeszkedik. Sok új tartományo-
kat felvettünk Státusunkba, úgy, hogy új
tartományaink csak nem felét teszik Stá-
tusunknak. Végezetre békességi, barátsági,
és kereskedési Kötésekre léptünk a' Föld-
nek legelső Hatalmasságaival. —

„A' más nemzetektől hozzánk vándor-
lott lakosok, 's azon népek, a' mellyek a'
mi nem erőszakos foglalással, hanem Egye-
zéssel nyert új tartományainkban laknak,
régii lakosainkal egy forma terheknek 's kö-
telességeknek részeseik, de éppen azon
jusokkal és jókkal is élnek. Régi erdőink
plántásainknak fejszójik által megritkítat-
tak; földünket a' szántóvetőknek szorgalma
termékennyé tette; kereskedő hajójink min-
den tengereken le-'s-fel eveznek; az embe-
ri erő a' miv-mester találmányos esze által
nagy gráditstsal feljebb eméltetett, 's e' köz-
ben a' szabadság és törvény, kézen fogva
siettek együtt a' tökéletesülés' útján elő-
felé. Egy szóval azon célhoz, melynek elé-
résére a' polgári társaság törekedik, a'
magános emberekre való figyelmezést is
szemeink előtt hordozván, elközelítet-
tünk. —

„Ezen lerajzoltatása a' mi szüntele-
nül tökéletesülő állapotunknak, nem na-
gyított. Vagynak ugyan ezen rajzolatnak
is némelly homályosságai: hanem ezek a'
földön mindenütt öszszezatoltatva vagy-
nak az emberek' állapotjával. Meghatároz-
va szollván, ezen újabb időkben tulajdon
házánkbeli veszekedéseink miatt is szen-

vedtünk. Úgy látszott, mint ha az e'félék is elválhatatlanul összecsatoltatva volnának Constitúciónkal. Oda jutottunk vala, hogy attól kelle nem egyszer tartanunk, hogy veszekedéseinket Szövetségünk megoszlása, boldogságunknak elenyészése, 's minden jó jövődők eránt való reménségünknek eltünése fognák követni. —

„Hanem, ha először az elenyészett nemzetségre, azután a' jövődöre függesztjük gondolatainkat, nem lehet hogy azon jókért, mellyeknek mostani nemzetségünk birtokosa, 's a' mellyekkel jövődő béli nemzetségünk magát biztalmatja, háláadó érzésekkel ne teljék-bé szívünk. —

„A' multaknak tapasztalása fontos intéseket ad előnkbe jövődöre nézve. Két politikai nagy részrehajlások foglalták-el nemzetünk' gondolkodását: de ha igazat akarunk szollani, már most kénytelenítünk megvallani, hogy mind a' két részrehajlásra tartozó embereink nagy talentumokkal, tiszta egyenességgel, igazi hazaszeretettel, és semmi rút önn' haszonkeresésre vágyódó indulattal nem bíró emberek voltak; hogy mind két részek a' mi most fennálló országlásunknak megerősítésére sokat használtak, hanem egyszer-smind hogy mind kettejeknek szüksége is van arra, hogy az ő emberi megtévelyedésekért 's gyengeségeikért nékiek megbocsássunk. —

„Azok a' revolúziós hadakozások Európában mellyek éppen azon időben kezdődtek, midőn az Észak-Amériikai Egyesült Státusok' Országlószeke a' maga politikai pályafutásának útján menni kezdett, olly czivodásokat gerjesztettek-fel, mellyek az indólatokat lángba borították, 's az elméket úgy felhevesítették, hogy e' miatt a' mi nemzetünk is olly háborúba keveredett, melly a' mi Szövetségünket igen megrázkodtatta. Ezen megpróbáltatás' ideje 25 esztendőig tartott, a' melly idő alatt nekünk a' legfontosabb kérdést, tudniillik

azt kelle meg fejtenünk, hogy Európával való jövődőbéli összeköttetésünket mi módon erőssithessük-meg. —

„Ezen politikai czivodásoknak kútfejét az a' felfordulás apasztotta-ki, melly a' Francia revolúziós hadakozásoknak véget vetett, és a' melynek alkalmatosságával a' mi Nagy Britannia ellen folytatott hadakozásunk megszűnt. Ezen időpont után semmi ellenkező vélekedések nem uralkodhattak az Országlási Theoréára nézve avagy arra nézve, hogy mi némű helyezetésbe kellessék nekünk a' külső Hatalmasságokra nézve lennünk. A' törvényhozási tanátskozáások se' hevesithették-fel ezen időtől fogva a' nállunk uralkodó indulatokat.

„Ha annak előtte uralkodtak nállunk olly plánumok, mellyek oda czéloztak, hogy miként támoszthassanak Respublikánk' om-ladékaiból új Szövetségi Egyesületeket, már most minden e'féle plánumok elenyésztek közzülünk; a' milyenek voltak a' régibb időkbéli Föderalisták, 's az ezeknek Ellenségeik. A' Francia részrehajlás eránt viseltető indulat éppen úgy elenyészett most közzülünk, mint az Anglusok eránt viseltető ellenséges indulat. Tíz esztendeig tartott békesség az egész egymás eránt viseltető boszszonkodást eltemette, 's a' legkülömbözőbb vélekedéseket egymással megegyeztette. Most csak egy van még hátra, az tudniillik, hogy mindnyájok nagy lelkűséggel áldozzanak és minden politikai gyűlölséget elesküdjenek, egymást mint barátok és polgárok megöleljék 's a' talentum és virtus eránt azzal a' bizodalommal viseltessenek, mellyel a' részrehajlás csak azok eránt szokott viseltetni, kik az ő formaruháját viselik, 's a' t.“

Napkeleti India.

Az Ava i Király's Birmán Császár ellen a' felesége 's ennek testvére össze-

esküvést forralván, őtet megölték: hanem egy másik feleségétől való fija ülven a' thronusra, mind azok ellen kegyetlen boszszút állott, a' kik az atyja ellen ezen összeesküvést forralták. Ezen történetről hosszasan írnak a' Kalkuttai ujságlevelék: hanem röviden ennyiben áll az egész dolog: — „

„A' Császár R a n g u h n városának az Anglusok által történt elfoglaltatását az itt lévő Kormányozónak tulajdonította, a' kit kedvezésből a' Császárné segített volt Kormányozóságra. Midőn ezen városnak elfoglaltatása a' Császári fő városba, A m a r a p u r á h b a megérkezett, a' Ministerek néhány napokig nem mérésztették a' rossz hírt megjelenteni a' Császárnak, míg végre az egyik Munga nevű elszánta magát, 's a' dologot egy közönséges audientzián megmondotta. A' hír szörnyű szomorúságot okozott a' Császári Udvarnál; a' Császár maga három napig nem szólott bujában senkihez, leginkább pedig a' feleségire boszszonkodott, azért, hogy miért fogta volt pártját azon Kormányozónak, a' ki miatt most R a n g u h n városának el kellett veszni. Midőn négy nap múlva ismét audientzia lett volna a' Császárnál, ezen, annak az a' fija is megjelent, ki a' thronusra való következéshez just tartott. A' Császár azt tudakozta tőle, hogy hát ő hallott-e már valamit a' felől, hogy R a n g u h n elfoglaltatott az Anglusok által, melyre a' Princz nem felelt nyilvánosságosan, hanem csak példabeszéd gyanánt nyilatkoztatta ki szívének titkait az atyja előtt. Egyebek között ezen kifejezések is ott voltak beszédében, mellyet az atyjához intézett: „A' napnak feljöte soha nem a' tyúk karitsalása, hanem a' kakas kukurikolása által szokott jelentetni.“ A' Császár ezen példabeszédnek, mellyet a' fija minden Udvarnokok előtt mondott, nagyon megilletődött, és semmit se szólván réá, elvonta magát az emberek elöl belső szo-

bájiba. A' Princz hasonlóképpen cselekedett.

A' Császárnak azonközben, a' ki nagyon szerette az égi testekről való tudományt, egyszer azt jövendölte volt valami Csillagvisgáló, hogy az ő Országlása csak három esztendőig fogna boldogul folyni, ezen idő pedig éppen most telvén-el annyival inkább megijedett, hogy R a n g u h n városa' elfoglaltatásának híre is éppen most esett értésére, melyre nézve az által gondolta, hogy a' veszedelmet elfordíthatja, hogy a' fiját Vice-Királyvá nevezvén az Országlást arra bízva, 's ezen időtől fogva minden Rendeléseit a' fija' aláírásával adatta ki; de a' melly által a' Királynénak olly nagy kedvetlenséget okozott, hogy ez az ólta éjjelnappal azt főzte fejében, hogy ez miképpen olthassa ki a' Császárt minden legkedvesebb embereivel együtt.

Az ifjú Princz eszébe vette ugyan a' mostoha annya' mesterkedéseit 's meg is jelentette az atyjának, de ez nem adott hitelt néki, mind addig, míg a' veszedelem el nem következett, midőn már késő volt elejét venni. Egy délutáni 3 órakor hirtelenséggel lárma támodott a' Császári Udvarban, 's azonnal széllyel futott a' hír, hogy a' Császár meggyilkoltatott. A' Királyné Ötse azonközben a' Princzhez szaladott, mutatván, hogy azért ment volna hozzá, hogy a' Császárhoz hívja tanácskozni, de látván a' Princz, hogy Muhn-Schu-Zával 29 fegyveresek vagynak, nem mozdult ki szobájából, hanem ő is 60 fegyvereseket vett maga mellé, 's így várta, hogy mitsoda kimenetele leszen a' lármanak, míg végezetre látván, hogy teljes összeesküvés ütött légyen ki, meghitt embereivel a' Császárné szobáiba berontott, hol az összeesküdttet együtt találván szörnű vérontás következett, melyben a' Császárné is a' testvér Ötsével együtt össze vagdaltatott, 's az ifjú Princz az

Országlást telyesen által vette, 's az Udvarnokok hűségét esküvéséet elfogadta.

A' Birmán katonaságnak tudtára esvén, hogy micsoda változás esett a' Császári Udvarnál, a' fő város felé vissza szaladott, 's már most az egész Birmán birodalom az ifjú Császártól várja, hogy mi módon fogja a' dolgokat elintézni.

G a l l i t z i a.

A' Lembergi ujság szerént különös örömmel bocsáttatta közre az ott lévő Országlószerék *Worcell Marcella* Grófné aszszonynak azon hazalányi szép cselekedetét, melly szerént ő tulajdon indulatja által buzdittatván a' maga *Racoviec* nevű örökös jószágát, melly a' Tarnapoli Kerületben találtatik és 12,000 aranyokra becsültetik, a' Gróf *Ossolinszki Maximilian*tól Lembergben fundáltatott Könyvesháznak ajándékozta.

Lombard-Velencei Királyság.

Császár és Király Ő Felsége a' Vice-Királyal és *Ferencz Károly Cs. Fő Herceggel* Ápril. 16-kán *Cedenába* kívánt jó állapotban megérkeztek. A' hol elementek mindenütt harangok' zugása, mozsárágyuk' durrogása 's győzedelmi kapuk' emelése által tiszteltettek. Mint hogy nagy szározság lévén az utak szörnyen poroztak, a' vidéki lakosok önként eleikbe futottak vizes hordókkal 's tajgákkal a' postantakra. *Cedenában* néző és örvendező sokaság lepte-el az uczákat és a' házak' ablakait, a' mellyek szőnyegekkel 's virágkosarakkal valának felékesítettve. Nagy volt az örvendező kiáltozás, 's estvére szépen megvilágosított a' város.

Ápril. 18-dikán *Bellunóba* érkeztek a' Fels. Útasok, a' hol hasonló nagy vígadozással 's tisztelettel fogadtattak.

Újabb Tudósítások.

Venezuela. — *Kolumbiai* Generális's *Venezuelai Kommandáns Paetz*, illy levelet küldött azon *Dupotet* nevű *Francia* hajós Kapitányhoz, kiről egyik előbbeni újságunkban jelentettük, hogy a' *Kolumbiai* partok mellett néhány hadi hajókkal megjelenvén, valami tengeri perlekedésnek eligazítását akarná ott munkába venni: — „

„Uram! ámbár én azon mozdulásokban, mellyeket az úr a' vezérlése alatt lévő hadi hajókkal tetet, semmi ellenséges czélzást fel nem teszek, mindazáltal a' közönség nem így gondolkozik. A' mi tengerparti városainktól és Tisztviselőjinktől hozzám érkezett jelentésekre 's feladásokra nézve én ezen környűállásoknak nem maradhatok továbbá béhűnt szemmel való tanújok, melyre nézve azt kívánom az úrtól, hogy ide lett küldtetésének czélját nyilatkoztassa-ki. Az az időszakasz, melly az úrnak *Puerto-Cabello* előtt lett megjelenésétől óta eltelt, nyilvánóságosan azt mutatja, hogy az úr ezen kikötőhelyet bezárva tartja. Ezt bizonyítja, hogy az úr ezen idő alatt már több *Kolumbiai* hajókat üzőbe vétetett, 's név szerént, hogy a' mi *Raya* nevű hajónkat letartóztatván, annak irásait megvizsgálta, az azon találtatott embereket megmustrálta, 's azon egy ideig egy tisztet hagyott — a' melly cselekedetek nékem kötelelességemmé teszik azt, hogy katonai szabadsággal kinyilatkoztassam, hogy ezen cselekedetek ellenkeznek az úr' nemzetének és Országlószerékének törvényességével, a' melly a' maga nagy erejéhez képpeszt véllünk nagyobb nyilvánossággal bánni köteleztetne. Ha az Urak hadakozni akarnak ellenünk, elébb hirdessék-ki a' hadakozást. A' *Kolumbiaiak*nak nem czélja kérkedés által ellenséget csinálni magának: de annyit csakugyan

megmútattak ők már, hogy ha az őket megtámadó Hatalmasságoknak ellent nem állhatnának is, annyi erővel és állhatatossággal még is csak birnának, hogy jusaikat és becsületjüket megoltalmazzák. Ha a' Francia Országlószéknek valami Kolumbiai emberek ellen panasza van, megtudhatja, hogy a' Respublika a' dolgot megvizsgálta, 's a' vétkeseket törvényesen megbüntetteti, mert kötelességének tartja a' barátságos Hatalmasságok eránt nagy vigyázással lenni. Reménlem, hogy Váloszt kapok levelemre az Úrtól, a' melyre, részint hogy a' közönséges indulatot megnyugtassam, részint hogy Országlószékünknek eleget tegyek, 's részint, hogy tudjam miként alkalmaztassam magamat, nagy szükségem van. Szerencsém van lenni — Paecz Antal. — (A' Dupotet' Válosza következik).

Magyar Ország.

Pesten folyó Április 18-dikán életének éppen azon korában midőn a' Hazát és Királyát legnagyobb reménségekkel biztatná, úgy mint 45-dik esztendejében, Fő Tisztelendő Batthyáni és Geresgáli Batthyány Aloyz Úr, a' Sz. Theologia' Doktor, Madocsai Boldogaszszony Apátura, Esztergomi Kánonok, Sasvári Fő Esperest, a' Pesti Közönséges Seminarium Rektora 's a' Theologiai Tudós Kar' tagja, forró hideglelésben kimúlt a' világból. Őtet mély tanúltsága, bölts principiumai, nemes érzései, a' tudományok' szeretete, a' Papi Rendnek ékességévé tették vala. A' Haza egy nagy tökéletességekkel bíró emberét, 's a' F. T. Papi Rend nagyon munkás, 's kötelességeiben pontosan eljáró tagját vesztette-el benne. Hólt teste Pesten a' belső város temető boltjába, rendjéhez és rang-

jához illő fényes halotti pompával e' hónap 20-dikán tétetett-le az örök nyugalomra.

Ns. Pest Vármegyében Duna Vetsén folyó esztendei Mártzius 21-dikén meghalt néhai nagy Tiszteletű és Tudományú Tóth István Úr, ezen Reformata népes Ekklesiának 26 esztendeig volt köz kedvességű Lelki-Pásztora. Előbb a' Duna melléki Superintendentiának Generális Vice-Notáriusa, azután pedig a' Solti Egyházi vidék érdemes Esperestje, életének 62 dik esztendejében. Tudományával és maga viselkedésével, valamint életében nagy tiszteletet nyert, úgy hólta után is jó hírben marad.

Pesten e' folyó hónap 21-dikén délután 2 óra tájban, 19 hétig tartott hosszúságú, és súlyos betegségében meghalt Teintetes, és Tudós Keresztúry Jósef Úr, a' Magyar Királyi Universitásnál 16 esztendeig volt Tanítója a' világ Közönséges Historiájának, és Magyar Ország Történeteinek. Ezen érdemes Férfiú már előbb a' Nagy-Váradai Királyi Akademiában 3 esztendeig Királyi Tanító volt, 's mind ott, mind a' Pesti Universitásnál Tanítói Hivatalát olly buzgósággal viselte, hogy egyszer'smind nyomtatásban kijött Könyvekkel is gazdagítaná hazai Literaturánkat, 's nevezetesen írta a' N. Váradai Püspökség historiáját, a' világ közönséges Történeteit három részben Tanítvánnyai számára, és némelly értekezéseket a' Magyar Történetekre nézve. Az ő tudós érdemeit Felséges Urunk az által méltóztatott kegyelmesen megbecsülni, 's megjutalmazni, hogy őtet előbb a' Polgári Érdem nagyobb arany pénzével ajándékozta meg, utóbb pedig Magyar Nemességre is emelte. Munkás élete 70 esztendőre terjedett.